

Pysslingen Skolor och Förskolor AB
Organisationsnummer: 5560354309
info@pysslingen.se

Beslut

Datum 2024-04-05
Dnr 2023:4910
Sida **1 (18)**

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av
undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp
vid Innovitaskolan i Vendelsö med Pysslingen
Förskolor och Skolor AB som huvudman**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Innovitaskolan i Vendelsö avseende *Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp*.

I granskningen ingår följande frågeställning:

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

I granskningen ingår att bedöma kvaliteten i undervisningen i särskilda undervisningsgrupper i grundskolans årskurs 4-9, närmare bestämt sådana grupper inom en skolenhet där elever placerats efter rektors beslut och genom upprättande av åtgärdsprogram.

Granskningen omfattar däremot **inte** resursskolor eller akutskolor och heller **inte** en bedömning av om enskilda elever får det särskilda stöd som de bedömts vara i behov av.

Granskningen omfattar 24 huvudmän med sammantaget 28 utvalda skolenheter. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän.

Läsanvisningar

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier som Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. I förhållande till den övergripande frågeställningen bedöms om skolan uppfyller Skolinspektionens framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning, i flera delar* eller *i låg utsträckning*.

Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas och anger inom vilka delar. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning, men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Innovitaskolan i Vendelsö i låg utsträckning ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver utveckla arbetet med att planera för en varierad undervisning, så att de olika sätt som eleverna arbetar på under lektionen utgör ett logiskt flöde som skapar ett sammanhang mellan olika moment i det centrala innehållet.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Lärarna behöver ytterligare utveckla arbetet med att anpassa material, uppgifter och hjälpmedel utifrån elevernas olika behov och förutsättningar.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla metoder för att på ett systematiskt vis medvetandegöra eleverna om det egna lärandet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 4 oktober 2024 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogat formulär användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.lund@skolinspektionen.se Vänligen hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2023:4910) i de handlingar som sänds in.

Uppgifter överlämnas till annan enhet

I samband med kvalitetsgranskningen har det framkommit uppgifter avseende hur mycket undervisningstid som erbjuds eleverna i särskild undervisningsgrupp, vilket inte granskas inom ramen för denna kvalitetsgranskning. Uppgifterna har därför lämnats till den del av Skolinspektionen som arbetar med signalhantering och tillsyn.

Skolinspektionens bedömningar

I vilken utsträckning ges elever i särskild undervisningsgrupp en undervisning präglad av goda förutsättningar för lärande, tilltro till elevernas förmågor och fokus på kunskapsutveckling?

Skolinspektionen bedömer att elever i särskild undervisningsgrupp vid Innovitaskolan, Vendelsö, i låg utsträckning ges en undervisning som är präglad av goda förutsättningar för lärande, och omfattas av en tilltro till elevernas förmågor samt fokuserar på kunskapsutveckling.

Nedan följer Skolinspektionens närmare motivering till bedömningen.

Delområde 1: Förutsättningar för lärande

Struktur, flexibilitet och förutsägbarhet

Granskningen visar att undervisningen endast i vissa delar är utformad utifrån en tydlig struktur. Av intervjuer med lärare, resursperson och elever samt observationer framgår att skoldagen ofta startar på liknande vis, med att läraren läser ett stycke ur en skönlitterär bok och sedan vidtar ofta digital frågesport, såvida inte eleverna har något praktisk-estetiskt ämne på morgonen. Dagens schema finns uppskrivet på whiteboarden under hela dagen, så att eleverna kan titta efter när de önskar. Det framgår dock också att både elever och den personal som har all sin tid i gruppen ser den planering och det dagsschema som står uppskrivet på tavlan varje dag som ett exempel snarare än något som ska genomföras, med undantag för de praktisk-estetiska ämnena och tiden för lunch. Av lektionsobservation och intervju med lärare och resursperson framgår att det inte ingår i en rutin

att gå igenom dagens schema eftersom eleverna tycker att det är onödigt. Om någon elev frågar om tider så uppmanar personalen eleven att titta på tavlan eller berättar för eleven. Vidare framgår att start- och sluttid för elevernas lektionsarbete kan justeras utifrån elevernas dagsform och eventuella behov av att exempelvis lösa konflikter som uppstått under rasten. Av intervjuer och observationer framgår att personalen planerar hur gruppen ska delas upp, till exempel när de har rörelse (s.k. Röris) på raster och i matsalen utifrån vilka elever som fungerar tillsammans. Utöver det bygger strukturen på vilka tider eleverna har rast, lunch och praktisk-estetiska ämnen, men övrig tid följer inte någon specifik struktur. Dessutom framgår av intervjuer med resurspersonen och eleverna att det sällan finns en planerad avslutning som sammanfattar dagen eller lektionerna. Däremot framgår av intervjuer att lärare i praktisk-estetiska ämnen inleder lektioner med att förklara vad eleverna ska göra samt avslutar lektioner genom att återknyta till det som de har gjort under lektionen och berätta vad de ska göra under kommande lektion i ämnet.

Däremot visar granskningen att lärare och resurspersonen skapar en viss förutsägbarhet för eleverna genom en löpande kommunikation under skoldagen. Av observationer och intervjuer framgår att personalen förbereder eleverna på nästa moment löpande under lektionerna. Till exempel säger läraren när hen slutat att läsa att eleverna ska få höra hur det går i boken imorgon, och berättar sedan vad eleverna ska göra härnäst. Läraren berättar också för gruppen när det är fem minuter kvar till rasten. Vidare ser läraren som har all sin tid i gruppen till att det material eleverna ska börja arbeta med ligger på respektive elevs bänk vid lektionsstart, med rätt sida uppslagen, så att eleven kan starta arbetet direkt. När eleverna är klara visar de uppgifterna för läraren som berättar vilket material de ska fortsätta arbeta med, alternativt får eleverna själva välja vad de ska göra. Läraren som har all sin tid i gruppen meddelar också vårdnadshavare i slutet av veckan vad som ska hända i de praktisk-estetiska ämnena som eleverna har på måndagen samt eventuella schemaförändringar, så att vårdnadshavarna kan påminna och förbereda eleverna innan skoldagen börjar.

Logiskt flöde och variation

Granskningen visar att undervisningen visserligen omfattar olika moment, men att det logiska flödet av planerade moment går förlorat när eleverna själva får styra vad de vill göra under lektionstid. Av intervjuer med lärare och specialpedagogen framgår att de tillsammans inför varje termin gör en övergripande planering för varje ämne och även rådgör med klasslärare i olika årskurser om ämnesinnehåll. Dock framgår att undervisningen i praktiken till största delen utgår ifrån vad eleverna tycker om att göra. Exempelvis framkommer det att eleverna ofta arbetar tio minuter med

uppgifter i ett ämne och sedan får tio minuter för att göra något som de vill göra i klassrummet eller utanför, innan de återupptar skolarbetet i ytterligare tio minuter. Alternativt kan de byta ämne efter tio minuter. Av intervju med elever och personal i gruppen framgår också att flera lektioner i veckan består av att eleverna tillsammans spelar digital frågesport, som resurspersonen letar fram och leder. Andra exempel är att eleverna får arbeta med uppgifter via ett digitalt läromedel och någon gång med praktiskt material, men om någon elev bara vill jobba i en bok får de göra det. Av intervju med specialpedagogen framgår att läraren ibland har genomgång med enskilda elever och ibland i en mindre grupp av elever, men att en del elever uttrycker att de inte vill lyssna på genomgångar och då behöver de inte göra det, utan kan arbeta med sin arbetsuppgift och få hjälp vid behov istället.

Granskningen visar vidare att undervisningen innehåller viss variation. Av intervjuer med lärare framgår att lektionerna kan bestå av att eleverna arbetar enskilt med uppgifter i olika ämnen eller att de ser en film tillsammans och ibland har de också genomgångar, till exempel i samhällskunskap eller geografi. I de praktisk-estetiska ämnena varierar undervisningen framför allt genom att eleverna får arbeta med olika material eller genom att prova på olika sporter. Vidare framgår att eleverna redovisar sina kunskaper genom att göra inlämningsuppgifter, en egen digital frågesport på temat eller genom muntliga redovisningar, i grupp eller enskilt med läraren.

Aktivt och individanpassat lärarstöd

Granskningen visar att lärarna till en viss del ger ett anpassat stöd för att elever ska förstå, komma igång och bibehålla sitt engagemang för skolarbetet. Av samtliga intervjuer med personal framgår att lärarna får information kring elevers behov och att lärarna sedan själva tar reda på mer om vad som fungerar för eleverna genom att de skapar en relation till eleverna och provar sig fram. Exempel på det relationsskapande arbetet är att personalen intresserar sig för eleverna och frågar om deras intressen. Av lärarintervju framgår vidare att läraren som arbetar all sin tid i gruppen skapar relation till eleverna främst genom att göra saker tillsammans med eleverna utanför klassrummet, till exempel genom att ta en promenad eller genomföra andra sociala aktiviteter. Läraren får också mycket information om elevernas behov genom sin täta kontakt med vårdnadshavarna. Utöver det för läraren anteckningar dagligen och kan därigenom se hur det har fungerat i skolan, både socialt och kunskapsmässigt, för olika elever under olika perioder. Av intervjuer framgår vidare att läraren och gruppens resursperson ofta kontaktar specialpedagogen under sin gemensamma reflektionstid, när de har frågor kring hur de ska stötta elever. Av intervju med specialpedagogen framgår att hen och läraren som arbetar all sin tid i

gruppen tillsammans har tänkt igenom vilka elever som kan tappa fokus, och pratat om vad de gör med de elever som inte klarar att vara med i gruppen. Lärare i praktisk-estetiska ämnen säger att de upplevt det som tillräckligt att samråda med läraren som har all tid i gruppen men att de kan få hjälp av specialpedagogen om de frågar. Av intervju med lärare och specialpedagogen framgår vidare att lärarna har korta genomgångar och sedan ger eleverna individuell hjälp med instruktioner för ett par moment i taget. Ibland får eleverna också korta instruerande filmklipp att titta på. Av intervju med lärare och resurspedagog framgår att de också kan hjälpa en elev genom att läsa högt eller skriva åt eleven alternativt göra den del av elevens arbete som eleven tycker är svårt eller inte är nöjd med, så att eleven sen kan fortsätta. Det framgår vidare att en återkommande strategi är att låta elever få täta pauser under arbetet för att de ska orka fortsätta.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver utveckla arbetet med att planera för en varierad undervisning, så att de olika sätt som eleverna arbetar på under lektionen utgör ett logiskt flöde som skapar ett sammanhang mellan olika moment i det centrala innehållet.

Granskningen visar att det finns en viss variation i undervisningen i form av enskilt arbete, genomgångar och film. Variationen i undervisningen består dock till största delen av att elever får ta paus och göra saker de tycker om istället eller att de får byta ämne en stund. Detta kan leda till att det logiska sammanhanget som finns mellan olika moment och innehåll går förlorat. Skolinspektionen ser därmed en risk för att eleverna inte får den variation och stimulans inom ämnena som behövs för att de ska bibehålla koncentrationen och uppbåda intresse för skolarbetet.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, under ledning av rektorn och tillsammans med specialpedagogen, diskuterar på vilka olika sätt eleverna kan arbeta för att inhämta de kunskaper och förmågor som föreskrivs i de olika ämnena. I detta arbete behöver elevernas olika behov och nuvarande styrkor beaktas, liksom vilka förmågor de behöver utveckla för en framgångsrik vidare skolgång. Övriga lärare på skolan kan med fördel bidra med exempel på hur de gör för att skapa ett logiskt flöde och variera undervisningen i sina grupper. I samband med detta kan lärare förslagsvis även utarbeta olika samarbeten mellan ämnen, mellan elever inom gruppen, och med andra elever/elevgrupper.

Delområde 2: Undervisningens fokus på kunskapsutveckling

Tydlighet i syfte och mål

Granskningen visar att syftet med undervisningens innehåll och målet med enskilda lektioner och arbetsmoment sällan tydliggörs för eleverna, men att lärare ibland förmedlar ett ämnes eller arbetsområdes övergripande syfte. Av intervjuer med lärare, elever och av lektionsobservationer framgår att lärare förmedlar syftet först i samband med att elever frågar eller ifrågasätter varför de ska arbeta med ett ämne eller göra en viss uppgift. Lärare förklarar då syftet med olika ämnen och förmågor genom att berätta om vilken användning man har av dem som vuxen, eller genom att konstatera att ämnet finns med i läroplanen. Av intervjuer framgår att även om specialpedagogen och läraren planerar för hur syftet ska förmedlas och tydliggöras för eleverna så genomför läraren inte det, eftersom eleverna inte orkar lyssna på genomgångar och tycker att det är onödigt. Därför pratar läraren om målen med undervisningen på utvecklingssamtalen istället.

Anpassning av innehåll och arbetssätt

Granskningen visar att lärare vill viss del anpassar arbetssätt och material för elevgruppen, men att de enskilda eleverna inte alltid får uppgifter som är anpassade för deras specifika behov av utmaning och stöd. Av intervjuer med lärare och specialpedagogen framgår att lärarna har insikt i elevernas kunskaper och behov och planerar arbetet i gruppen utifrån det. Av samtliga intervjuer och observationer framgår att det företrädesvis är metoderna som är annorlunda i den särskilda undervisningsgruppen snarare än innehållet i undervisningen, i jämförelse med klassundervisningen för respektive årskurs. Dock arbetar många av eleverna arbetar med samma material, både analogt och digitalt, trots sina olika förutsättningar. Det framgår vidare att uppgifterna oftast är på rätt nivå. Elever får dock tidvis arbeta med uppgifter som de upplever som för enkla, och trots det göra klart dem utan att få någon ny och svårare uppgift. Ibland får de svårare uppgifter om de vill, men om en uppgift är för svår kan de alltid få en enklare. Eleverna arbetar med samma läromedel som de andra klasserna, men någon elev har fått arbeta med läromedel för en högre årskurs. Av intervju med rektorn framgår att rektorn är av uppfattningen att lärarna är bra på anpassningar som syftar till att förenkla, men att lärares arbete med att utmana elever är något som de arbetar för att utveckla ytterligare på skolan. Rektorn beskriver också att det finns tillgång till olika hjälpmedel och att de konkreta hjälpmedel som är tillgängliga för alla elever på skolan, till exempel i matematik, också är tillgängliga för den

särskilda undervisningsgruppen. Av intervju med lärare framgår emellertid att de, förutom tidshjälpmedel, inte använder några specifika hjälpmedel, till exempel för att konkretisera undervisningen i de teoretiska ämnena. Istället framgår att om en elev inte förstår lärarens förklaringar tillhandahåller läraren ofta någon form av film från ett läromedel eller från en annan källa på Internet till eleven, där någon annan förklarar så att eleverna ska förstå.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver ytterligare utveckla arbetet med att anpassa material, uppgifter och hjälpmedel utifrån elevernas olika behov och förutsättningar.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna i den särskilda undervisningsgruppen till viss del anpassar arbetssätt och material för elevgruppen som helhet, men att anpassningarna inte alltid är tillräckliga för att möta elevernas individuella behov av utmaningar och stöd. Skolinspektionen ser därmed en risk för att den undervisning som eleverna möter inte fullt ut ger de enskilda eleverna möjligheter att utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionen rekommenderar därför att lärarna, tillsammans med specialpedagogen och under ledning av rektorn, kartlägger de nuvarande anpassningarna av material och arbetsuppgifter samt vilket behov av stöd som är svårt att möta i dagsläget. I kartläggningen behöver det också ingå att ta reda på vad som föranleder svårigheterna att möta behoven, exempelvis i relation till hur verksamheten är organiserad, personalens kompetens och materialtillgång. Med utgångspunkt i såväl kartläggningen som specialpedagogens utredningar och lärares kunskap om de enskilda elevernas behov kan lärare sedan planera och utarbeta ytterligare anpassningar av materialet för att möta enskilda elevers behov av både stöd och utmaningar. Dessutom kan lärare med stöd av specialpedagogen pröva ut olika typer av stödstrukturer och hjälpmedel i undervisningen.

Delområde 3: Förhållningssätt i undervisningen

Självförtroende och motivation samt höga förväntningar

Granskningen visar att personalen arbetar medvetet med att stärka elevernas självförtroende och motivation, samt att personalen oftast

förmedlar höga förväntningar på elevens förmåga att klara av uppgifterna, men däremot inte på deras uthållighet och arbetslust. Av lektionsobservationer och samtliga intervjuer framgår att personalen är uppmärksam på elevernas framsteg och berömmar eleverna ofta. Exempelvis säger de "Det här kan ni ju!" och "Snyggt skrivet!". Personalen förklarar också att det inte gör något om man gör fel ibland och att det räcker att göra så gott man kan. Vidare skriver läraren som har all sin tid i gruppen till vårdnadshavare och berättar när eleverna har gjort framsteg. Som tidigare framgått av beslutet tar emellertid vissa lärare ibland över delar av elevernas uppgifter och gör dem åt eleverna för att de ska komma vidare. Av samtliga intervjuer framgår att personalen arbetar med att skapa relationer till eleverna för att kunna motivera dem till skolarbete på olika sätt. Dels kan själva relationen till läraren eller gruppen motivera eleven att delta i skolarbetet. Dels försöker lärarna väva in elevernas intressen i skolarbetet för att motivera dem. Exempelvis har elever fått göra en dans att visa upp utifrån sådan musik som de själva gillar. Av observationer och intervjuer framgår att personalen förmedlar förväntningar på eleverna till exempel genom att försäkra dem om att de klarar uppgifter. Av intervju med rektorn och personalen som alltid är i gruppen framgår emellertid också att de till stor del arbetar med strategier som skapar en yttre, snarare än en inre motivation. Exempel på detta är att de erbjuder elever olika belöningar, som en kopp varm choklad, lite längre rast eller tillfälle att göra något annat eleverna tycker om, exempelvis att rita en stund, om eleverna färdigställer den uppgift de har framför sig. Av lektionsobservationerna framgår också att personalen säger till elever att de ska eller får ta paus när de är klara med ett moment, även om eleverna inte själva efterfrågat det.

Reflektion och diskussion

Granskningen visar att undervisningen inte innehåller planerade övningar där eleverna får möjlighet att diskutera ett ämnesinnehåll, även om andra diskussioner är frekvent förekommande. Av intervju med specialpedagogen, lärarna och eleverna framkommer inte något konkret exempel på en fråga som lärarna tagit upp som en planerad del av ämnesundervisningen för att eleverna ska öva på att diskutera och reflektera över olika alternativ utan rätt svar. Av intervjuer med personal framgår dock att eleverna tycker om att diskutera och att konfliktlösning och rätten att ha olika åsikter genomsyrar arbetet i gruppen. Diskussionerna i gruppen uppkommer i regel spontant. Lärare berättar om begreppet "röda och gröna tankar" som ett exempel på hur de tydliggör vilka tankar man kan yttra och inte. Alla exemplen ifrån både elever och personal på vad som diskuteras gäller emellertid hur eleverna samspekar.

Medvetenhet kring det egna lärandet

Granskningen visar att det saknas ett planerat arbete som syftar till att stärka elevers medvetenhet om det egna lärandet. Av intervju med lärare och specialpedagogen framgår att lärare och elever ibland tittar tillbaka på vad eleven gjort tidigare för att eleven ska få syn på sin progression. Detta gör läraren om elever tycker något är svårt eller tråkigt, och inte som en återkommande rutin. På utvecklingssamtalen varje halvår visar lärarna matriserna på skolans plattform och förklarar för elever och vårdnadshavare vad eleven kan och har lärt sig. Det framgår också av lektionsobservationer att personalen tidvis uppmärksammar elever på sådant som de har lärt sig eller blivit bättre på, som exempelvis klockan. Av intervjuer med elever framgår att de får beröm när de är klara med något, att de ibland gör små test på papper eller svarar på frågor muntligt, men de kan inte ge något exempel på att lärarna visat dem vad de uppnått eller pratar om hur de lärt sig det.

Elevers involvering i undervisningens utformning

Granskningen visar att lärarna inte systematiskt efterfrågar elevernas synpunkter på innehåll och arbetssätt. Av intervjuer med lärare och specialpedagogen framkommer inga exempel på ett systematiskt arbete med att samla in elevernas synpunkter på undervisningens arbetssätt och innehåll. Lärarna tar emellertid till vara önskemål som framkommer spontant. Av lektionsobservationer framgår att elever ibland får välja bland uppgifter och vilket ämne de ska arbeta med i stunden samt ibland var de ska arbeta och om de behöver en paus mellan olika moment. Till exempel tar läraren upp en elevs mattebok och visar var eleven ska börja, men eleven vill börja på en annan uppgift och får då göra det. Av intervjuer med lärare och specialpedagogen framkommer att eleverna är med och påverkar genom att lärarna är lyhörda för elevernas önskemål och att läraren som har all sin tid i gruppen förmedlar eventuella önskemål som framkommit till de andra lärarna.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom delområdet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärare behöver, under ledning av rektorn, utveckla metoder för att på ett systematiskt vis medvetandegöra eleverna om det egna lärandet.

Granskningen visar att det arbete med att medvetandegöra eleverna om det egna lärandet som lärare i särskild undervisningsgrupp utför, visserligen görs löpande men spontant i undervisningen och inte på ett systematiskt

vis och sällan som en planerad del av undervisningen. En risk med detta är att arbetet med att medvetandegöra elever inte omfattar alla elever i gruppen utan bara dem som efterfrågar det eller på annat vis uttrycker att det inte är tydligt vad de lärt sig och hur. Medvetenhet om det egna lärandet kan ha stor betydelse för elevernas förutsättningar att lära, liksom deras tro på sin förmåga att klara skolan.

Skolinspektionen rekommenderar därför att alla lärarna som undervisar i gruppen tillsammans med specialpedagogen diskuterar olika metoder för att medvetandegöra eleverna, med utgångspunkt i de olika behov eleverna har. I detta forum kan lärare också utveckla metoder för hur olika typer av lärande kan diskuteras och utvärderas tillsammans med hela elevgruppen. Vidare föreslår Skolinspektionen att lärarna testar olika metoder för att medvetande göra elever om det egna lärandet, på ett sådant sätt att alla elever får möjlighet att delta, och att de utvärderar både tillsammans med elever och i samarbete med de andra lärarna och specialpedagog. I sammanhanget vill Skolinspektionen påpeka att detta är ett långsiktigt arbete, som behöver bli en återkommande, naturlig del av undervisningen.

På Skolinspektionens vägnar

2024-04-05

2024-04-04

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Lena Osvaldsson

Föredragande
Signerat av: Lena Osvaldsson

I handläggningen av ärendet har även Therése Mineur deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: <https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-granskningar/undervisningens-kvalitet-i-sarskild-undervisningsgrupp/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollag (2010:800) och skolförordning (2011:185)

Av 1 kap. 4 § skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Enligt 1 kap. 11 § skollagen ska det för varje skolform och för fritidshemmet gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

Av 10 kap. 8 § skollagen ska en kursplan gälla för varje ämne.

Av 9 kap. 1 § skolförordningen framgår att läroplanen finns i förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet. Av 3 § framgår att kursplaner för grundskolans ämnen ingår i läroplanen och att kursplanerna kompletteras av kriterier för bedömning av kunskaper och betygskriterier.

Av 3 kap. 2 § skollagen ska alla barn och elever i samtliga skolformer ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Enligt 3 kap. 8 § skollagen får särskilt stöd ges i stället för den undervisning eleven annars skulle ha deltagit i eller som komplement till denna. Det särskilda stödet ska ges inom den elevgrupp som eleven tillhör om inte annat följer av denna lag eller annan författning. Enligt 9 § ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges sådant särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Det särskilda stödet för en elev i grundskolan ska vidare ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som

minst ska uppfyllas. Av 3 kap. 11 § skollagen framgår vidare att ett beslut enligt 9 § för en elev i grundskolan får innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i en annan undervisningsgrupp (särskild undervisningsgrupp) än den som eleven normalt hör till, om det finns särskilda skäl.

Av 3 kap. 10 § skollagen framgår att det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas.

Enligt 4 kap. 9 § skollagen ska barn och elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för barnens och elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Enligt 5 kap. 2 § skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska uppfylla de kriterier för bedömning av kunskaper eller betygskriterier som minst ska uppfyllas och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

Läroplan för grundskolan (Lgr22 [SKOLFS 2010:37])

Av den inledande delen av grundskolans läroplan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning) framgår bland annat att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas. En likvärdig utbildning innebär inte att undervisningen ska utformas på samma sätt överallt eller att skolans resurser ska fördelas lika. Hänsyn ska tas till elevernas olika förutsättningar och behov. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan undervisningen aldrig utformas lika för alla. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att synliggöra och motverka könsmönster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem bidrar till att forma deras föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt. Skolan ska

därför organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.

Vidare framgår det av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter) att skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte minst viktigt som underlag för den enskildes val i skolan. Undervisningen ska utveckla elevernas förmåga att ta ett personligt ansvar. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

Skolan ska också enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag) stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolans uppdrag att främja lärande förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om kunskapsbegrepp, om vad som är viktig kunskap i dag och i framtiden och om hur kunskapsutveckling sker. Olika aspekter på kunskap och lärande är naturliga utgångspunkter i en sådan diskussion. Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper.

Av läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper) framgår vidare att skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola bland annat kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan använda sig av ett kritiskt tänkande och självständigt formulera ståndpunkter grundade på kunskaper och etiska överväganden samt kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. Vidare framgår det av riktlinjerna avseende kunskaper att alla som arbetar i skolan bland annat ska uppmärksamma och stödja elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd. Vidare ska lärare bland

annat ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan, ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel, stimulera, handleda och ge extra anpassningar eller särskilt stöd till elever som har svårigheter samt organisera och genomföra arbetet så att eleven därigenom utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Enligt läroplanen för grundskolan (Lgr 22, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) ska elever ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Vidare framgår det att skolans mål är att varje elev genom egen ansträngning och delaktighet, utifrån sina förutsättningar, bland annat tar ansvar för sitt lärande samt successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Lärare ska också bland annat utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan, svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, se till att detta inflytande ökar med stigande ålder och mognad och svara för att eleverna får pröva olika arbetssätt och arbetsformer samt tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Enligt läroplanen (Lgr 22, 2.6 Skolan och omvärlden) ska eleverna få en utbildning av hög kvalitet i skolan.

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört intervjuer med tre elever som får sin undervisning i särskild undervisningsgrupp samt tre lärare som undervisar i gruppen och en resursperson. Vidare har skolans specialpedagogiska personal och rektorn intervjuats. Härutöver har lektionsobservationer genomförts under sammantaget 85 minuter.

Intervjuerna och lektionsobservationerna har sammanställts i en tjänsteanteckning som har kommunicerats med huvudmannen. Tjänsteanteckningen ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla skolenheter som ingått i kvalitetsgranskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under hösten 2024.

Bilaga 3: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte den särskilda undervisningsgruppen vid Innovitaskolan i Vendelsö den 14 februari 2024 och genomförde en digital intervju med rektorn den 15 februari 2024. Besöket genomfördes av utredarna Lena Osvaldsson och Therése Mineur.

Innovitaskolan, som ligger i Vendelsö och har Pysslingen Förskolor och Skolor AB som huvudman, är en grundskola som bedriver verksamhet i årskurserna F-6. Vid granskningstillfället finns det totalt åtta elever som får delar av eller hela sin undervisning i en särskild undervisningsgrupp, varav alla åtta elever i årskurserna 4-6. I gruppen undervisar en lärare större delen av tiden och fyra olika ämneslärare bedriver undervisning i praktisk-estetiska ämnen i gruppen.